

Pravila Društva Narodni dom v Trstu

Leta 1900 je skupina slovenskih intelektualcev ustanovila Društvo Narodni dom v Trstu. Iz pravil je razvidna njegova naloga, ki je bila realizirana 12. okt. 1904 s slovesno otvoritvijo Narodnega doma. Na ta pravila je navezana misel Josipa Prunka o gradnji slovenskega gledališča v članku Slovenska dramatika v Trstu. Obenem objavljamo še Finančno poročilo tega društva od začetka do konca l. 1904.

Regolamento dell'Associazione Narodni dom di Trieste

Un gruppo d'intellettuali triestini fondò nel 1900 l'Associazione Narodni dom di Trieste con lo scopo di organizzare le risorse per la costruzione di questa casa di cultura. Il loro lavoro si concluse con successo il 12 ottobre 1904 con l'inaugurazione della Casa di cultura a Trieste che serviva a vari scopi (sala di teatro, ristorante, uffici, biblioteca ecc.). Questo regolamento è menzionato da Janko Prunk nel suo articolo sulla drammatica slovena a Trieste con la sua idea di un edificio a parte per il teatro.

PRAVILA

DRUŠTVA

„Narodni dom v Trstu“.

Ta pravila so odobrena z odlokom c. kr. nameštništva
v Trstu z dne 30. oktobra 1900 št. 2812/Pr.

Izd. društvo. — Tiskarna „Edinost“.

Ime in sedež društva.

§ 1. Ime društva je „Narodni dom v Trstu“. Sedež mu je v Trstu.

Namen društva.

§ 2. Društvo „Narodni dom v Trstu“ ima namen, kolikor mogoče združevati in povspesovati slovanska društva v Trstu in v okolici in to v svrhu :

1. sezidati ali nakupiti in vzdrževati v Trstu in v okolici primerna poslopja (narodne dome), kjer naj se nastanijo pod kolikor mogoče ugodnimi pogoji slovanska društva;
2. do ustanovljenja takih narodnih domov preskrbovati potom najema in podnajema tem društvom, kolikor mogoče skupno in pod ugodnimi pogoji, potrebne prostore ali dajati jim v ta namen posojila in podpore;

3. ustanoviti v narodnem domu ali v hiši, kjer je nastanjenih več takih društev, v svrhu združenja ter za udobnost udov in prijateljev teh društev, gostilno s prenočiščem in kavarno.

Sredstva.

§ 3. Gmotna sredstva v dosežanje teh namenov so :

1. deleži in obresti naloženih deležev ;
2. prispevki društvenikov ;
3. čisti dohodek prirejenih veselic in zabav ;
4. radodarni doneski ;
5. čisti dohodek iz najema, gostilne in kavarne.

Udje.

§ 4. Udje tega društva so : deležniki, društveniki, ustanovniki in častni člani.

§ 5. D e l e ž n i k je, kdor se je pravo- močno zavezal plačati v društveno blagajno delež 200 kron na enkrat, ali v 4 poluletnih obrokih po 50 kron.

§ 6. D r u š t v e n i k i se delijo na tri vrste in sicer društvenike :

1. I. vrste ki pristopijo z letnim doneskom 24 kron;
2. II. vrste, z letnim doneskom 12 kron in
3. III. vrste, z letnim doneskom 6 kron.

Udnino smejo plačevati društveniki v 4 enakih četrtletnih obrokih in sicer prvega do 1. febuvarja, drugega do 1. maja, 3. do 1. avgusta in 4. do 1. novembra vsakega leta.

Kedor se je upisal in bil sprejet društvenikom, ostaja obvezan na društvo ter mora plačevati udnino vsaj skozi dve leti. Po dveh letih sme istopiti, ako je prijavil svoj izstop vsaj tri mesece pred koncem leta. Sicer se podaljša obveznost na društvo od leta do leta.

Društveno leto je od 1. januvarja do 31. decembra.

§ 7. U s t a n o v n i k je, kdor daruje na enkrat vsaj 200 K. Za vsakih darovanih 200 K ima ustanovnik en glas, toda nikoli več, nego 5 glasov

§ 8. Č a s t n i č l a n i so oni, katere imenuje občni zbor radi zaslug, pridobljenih za društvo ali za namene društva.

§ 9. Deležnike, društvenike in ustanovnike sprejema upravni odbor. Če komu odreče sprejem, ni dolžan javiti mu vzrokov.

Vsi udje imajo aktivno in pasivno volilno pravico, pravico na občnem zboru nasvete in predloge staviti in glasovati. Vsaki ud razun deležnikov in ustanovnikov (glej zadnji odstavek § 10.) ima le en glas.

Društveniki, ki niso plačali redovito svoje udnine, in deležniki, ki niso točno uplačali deleža ali zapadlih obrokov, zgubijo vsako pravico.

Imena ustanovnikov se vpišejo v častno knjigo ter se zaznamujejo na primernem mestu v narodnem domu.

Pravice in dolžnosti deležnikov posebej.

§ 10. Deležniki, ki so uplačali redno ves delež, imajo pravico, da se jim uplačani znesek sukcesivno povrne in da se jim plačujejo do tedaj 3% obresti, ki tečejo od dneva popolnoma uplačanega zneska, in sicer postecipatno vsakega 1. januarja.

Odbor mora vso glavnico, po deležih nabrano, takoj naložiti plodonosno pri „Tržaški

posojilnici in hranilnici“, ali če bi iste ne bilo, pri drugi solidni slovenski posojilnici na Primorskem, ter se ta denar ne sme prej uporabiti, dokler se ne prične sè zidanjem ali nakupom narodnega doma.

Deležniki smejo takoj zahtevati povračilo svojih deležev, če bi mogli dokazati, da se je ravnalo proti temu določilu.

Sicer pa ima društvo deleže polagoma amortizirati. Amortizacija se prične leto potem, ko bo vsaj en narodni dom sezidan, oziroma nakupljen ter za društva pripravljen, svojemu namenu izročen in pokrit ves slučajni primanjkljaj.

Redni občni zbor določi vsako leto število deležev, ki se imajo amortizirati. Ti deleži se določijo po žrebanju, koje izvrši odbor tekom 14 dni po tem občnem zboru v prisotnosti nadzorovalnega odseka, ter se izplačajo do 1. maja dotičnega leta.

Če deležniki niso zahtevali obresti tekom enega leta, ali če izsrečkanih deležev niso tirjali nazaj tekom 3 let po izžrebanju, zapadejo dotični neizplačani zneski društvu v korist.

Deležniki se podvržejo taki amortizaciji ter se odpovedujejo, da bi zahtevali povračilo deleža po drugi poti.

Deležnik, ki ni uplačal vsega deleža, zgubi pravico zahtevati povračilo uplačanega zneska, če ni plačal ostalega deleža v določenem času. V tem slučaju zapade uplačani znesek v korist društva.

Deležniki smejo iz društva izstopiti, če se odpovedo vsem pravicam proti društvu in sicer tudi pravici do svojih deležev.

Tudi sme deležnik odstopiti, če upravni odbor njegov delež kupi. Nikdo pa ne more društvo prisiliti, da delež kupi. Deležnik, ki hoče svoj delež prodati, ga mora prej ponuditi društvu.

Ako ga odbor ne kupi, sme ga deležnik drugam prodati, kupec pa mora imeti take lastnosti, da ga odbor more sprejeti med društvenike.

Ako deležnik umre, ima društvo pravico odkupiti njegove deleže od dedičev, katero pravico pa sme izvrševati le tekom treh mesecev, odkar je odbor doznal za smrt deležnika.

Kdor krši te določbe, izgubi svoj delež v prid društvu.

Vsak delež od 200 K in vsakih darovanih 200 K daja pravico enega glasu na občnem zboru. Nihče pa ne more imeti več kakor pet glasov.

Občni zbor.

§ 11. Vsako leto meseca marca snide se občni zbor. Dan naznani upravni odbor v trž. „Edinosti“ ali, če bi iste ne bilo, pa v drugem slovenskem dnevniku, in sicer vsaj 14 dni prej.

Upravni odbor skliče tudi izredni občni zbor, kadar se mu to potrebno zdi. Sklicati pa ga mora, če 30 društvenikov to pismo zahteva in naznani vzroke in dnevni red. Sklicati ga mora tudi tedaj, če to zahteva pregledovalni odsek.

Sklepčen je občni zbor, če je tretjina opravičenih glasov navzoča; večina navzočih glasov odločuje glede sklepov.

Če bi občni zbor ne mogel sklepati, skliče ga upravni odbor znova čez 14 dni; tedaj pa je občni zbor sklepčen brez obzira na število navzočih udov.

Občnemu zboru predseduje društveni predsednik ali njegov namestnik.

§ 12. Občni zbor ima te-le pravice :

1. voli upravni odbor in predsednika ;
2. odobrava letne račune in nasvete za uporabo prebitkov ;
3. odobrava nakup zemljišča, sezidanje ali nakup poslopij ;
4. Spreminja pravila, izvzemši tista določila, ki se tičejo deležniških pravic, ki se ne smejo spremeniti brez soglasnega dovoljenja vseh deležnikov ;
5. voli pregledovalni odsek ;
6. sklepa o razidu društva ;
7. pretresuje, oziroma sklepa o predlogih, ki jih stavijo društveniki ;
8. določuje število deležev, ki se imajo amortizirati.

Občni zbor sklepa in voli z absolutno večino glasov. Ob enakosti glasov odločuje predsednikov glas. Voli se po listkih, ali če kdo predlaga, per acclamationem. Za slučaj volitve po listkih imenuje predsedovatelj dva skrutinatorja.

Za sklep o razidu društva treba pa tričetrtinske večine in prisotnosti dve tretjin vseh članov.

Upravni odbor.

§ 13. Upravni odbor je sestavljen iz osem udov in predsednika. Redni občni zbor, in če je treba tudi izredni občni zbor, voli vsako leto izmed udov 8 odbornikov in predsednika, in sicer volijo predsednika vsi udje skupaj; deležniki in ustanovniki volijo posebej pet odbornikov, a ostali udje posebej tri odbornike.

§ 14. Upravni odbor voli iz svoje srede predsednikovega namestnika, tajnika in blagajnika in določuje o vsem, kar ne spada v delokrog občnega zbora, in posebno: upravlja društveno imetje, izvršuje sklepe občnega zbora, sklepa najemne in podnajemne pogodbe, deli podpore, izžreba deleže, sprejema in izključuje društvenike.

Sklepčen je odbor, če je s predsednikom ali njegovim namestnikom vred 6 udov navzočih v seji.

Predsedništvo.

§ 15. Predsednik ali njegov namestnik zastopa društvo pred sodnijo in drugod.

Pravomočna pisma podpisuje predsednik ali njegov namestnik in dva odbornika.

Pregledovalni odsek.

§ 16. Občni zbor voli pregledovalni odsek 5 udov, in ti volijo iz svoje srede predsednika.

Pregledovalni odsek nadzoruje opravilstvo društva v vseh strokah uprave. On se sme poudčevati o stanju društvenih zadev, sme pregledovati društvene knjige in pisma, kedar ga je volja, in preiskovati društveno blagajnico. On ima letne račune, bilanco in nasvete o uporabi prebitkov pretresovati ter o tem vsako leto občnemu zboru poročati.

Pregledovalni odsek ima sklicati izredni občni zbor, če je to društvu v korist.

Izbrano sodništvo.

§ 17. Vse iz društvenih razmer izvirajoče prepire rešuje, brez priziva, izbrano sodništvo, ki obstoji iz dveh sodnikov in predsednika. Tista stranka, ki zahteva razsodbo prepira po izbranem sodništvu, ima ob jednom imenovati

jednega sodnika izmed društvenikov in to naznaniti nasprotniku, ki ima voliti drugega sodnika izmed društvenikov.

Ako tega najdalje v 14 dneh ne stori, imenuje prva stranka še tudi drugega sodnika. Sodnika volita predsednika, in če se ne moreta pri volitvi zjediniti, odloči žreb med predloženima. — Sodništvo odločuje po večini glasov.

Končne določbe.

§ 18. Kedar so vsi dolgovi poplačani in deleži amortizirani, ima se eventuelni prebitok uporabljati po sklepu občnega zbora v korist narodnih društev in ustanov v Trstu in okolici.

Ako bi se društvo razšlo, ali če bi bilo razpuščeno, pripade, če bi se prej ne sklenilo drugače, vse društveno premoženje razun deležev, ki se imajo povrniti deležnikom, v upravo „Trž. posojilnici in hranilnici, registrovani za drugi z omejenim poroštvom“. Le-ta ima izročiti vse to premoženje društvu, ki se z enakimi nameni ustanovi v Trstu tekom 5 let.

Če bi se tekom 5 let ne ustanovilo tako društvo, ima „Tržaška posojilnica in hranilnica“

vse premoženje likvidirati in realizirati ter uporabiti v namene, navedene v § 2.

Za upravljanje sme zahtevati odškodnino do 5% čistega dobička.

Če bi „Tržaška posojilnica in hranilnica“ ne hotela sprejeti te naloge, ali če bi ista ne obstajala, določijo zadnji upravni odborniki društva, komu naj se poveri ta naloga.

§ 19. Društvo prične delovati takoj po odobrenju teh pravil, ozir. po preteku zakonite dobe po prijavi tega društva na kompetentno oblast.

Takoj potem se ima sklicati občni zbor za volitev predsednika, odbora in pregledovalnega odseka. Do tedaj upravlja društvo in sprejema ude naslednji osnovalni odbor, ki ima sklicati tudi prvi občni zbor, kedar bo prijavljenih vsaj deset udov :

Prof. Matko Mandić, časnikar, predsednik;
dr. Edvard Slavik, odvetniški koncipijent, tajnik;
dr. Gustav Gregorin, odvetnik, blagajnik; od-
 borniki : **dr. Josip Abram**, odvetnik, **dr. Otokar Rybář**, odvetnik in **Ante Bogdanović**, trgovec,
 vsi v Trstu.
